

Пріоритетні напрями розвитку науки, освіти, технологій та інноваційної діяльності в Україні: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 квітня 2024 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2024. С. 13-15 .

УДК 37:082.2(06)

Антонюк М. В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Левик І.М.

асистент кафедри теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ

Постановка проблеми. Розвиток творчих здібностей у дошкільному дитинстві є актуальним питанням сучасної педагогіки. Спираючись на Базовий компонент дошкільної освіти в роботі з дітьми реалізується принцип розвиваючої освіти, з акцентом на особистісно-орієнтованому, інтегративному підходах. В межах діяльнісного підходу освітній процес ґрунтується на принципі залучення особистості до художньо-продуктивної діяльності, яка поряд із грою, є фактором та стимулом дитячої творчості ефективного розвитку дитини, умовою розвитку її творчого потенціалу через цікаву та невимушену діяльність.

Проблема розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку актуальна тим, що цей психічний процес є невід'ємною складовою дитячої творчості. Творчі здібності у цей віковий період виступають передумовою результативного формування та засвоєння дітьми нових знань, які в свою чергу

сприяють саморозвитку особистості, тобто значною мірою визначають ефективність освітньої діяльності в ЗДО.

Художньо-продуктивна діяльність є досить цінним та ефективним засобом творчої самореалізації дошкільника. З огляду на відповідність інтересам, віковим особливостям дітей 5-6 років, через різноманіття її технік, форм та методів роботи (малювання мокрими пальцями, малювання зім'ятими папером, плямографія, крапковий малюнок та ін..) є особливо цікавим, природним та посильним видом діяльності для дошкільників, стимулює вияв ними творчості та нешаблонності думок, а, отже, має досить цінний потенціал у питанні розвитку творчих здібностей у старших дошкільнят.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі розвитку творчих здібностей підростаючого покоління присвячені дослідження О.Антонової, А.Богущ, Н. Гагарної, О. Половіної, Т.Яценко.

Концепції А.Богущ, О.Половіної щодо періоду старшому дошкільного віку є сенситивним для розвитку творчих здібностей у дітей у процесі дослідницьких дій. Дослідження Н.Гагарної, О. Половіної, Т.Яценко доводять, що у дошкільному віці зростає інтерес до вияву творчих здібностей у різноманітних видах діяльності (ігровій, проблемно-пошуковій, дослідницькій), а також і у художньо-продуктивній.

Мета статті – дослідження процесу використання нетрадиційних технік малювання як засобу розвитку художньо-творчих здібностей в старших дошкільників.

Виклад основного матеріалу. В педагогічному словнику творчість визначається як «свідома, цілеспрямована, активна діяльність людини, спрямована на пізнання та переосмислення явищ дійсності, створення нових, оригінальних задумів, предметів, витворів, які досі не існували» [1, с. 32].

Сучасною педагогинею О.Антоною окреслено загальне трактування творчості як діяльності, результатом якої є створення нових матеріальних або духовних цінностей [1, с. 23].

Дослідниця О. Половіна відводить важливу роль творчій уяві як чинника розвитку творчого мислення у дітей; вона дає можливість відкривати нові, сутнісні характеристики дійсності, є складовою частиною у всіх сферах діяльності. У творчо розвиненої дитини, уява виступає основною характерною якістю. Незвичайні підходи до вирішення завдань, оригінальні асоціації, незвичайні ракурси розгляду проблеми – все це характерне для творчо розвиненої дитини і є результатом уяви. Саме творча уява є критерієм розвитку творчих здібностей [6,с. 5,6]. Учена також зазначає, що цінний потенціал у контексті розвитку художньо-творчих здібностей у дітей дошкільного віку має художньо-продуктивна діяльність через її ігрове, розмаїте та невимушене спрямування та, разом і тим, повну відповідність інтересам та специфіці вікового й пізнавального розвитку дітей 5-6 років.

На відміну від традиційного підходу до навчання основам малювання, нетрадиційне, альтернативне малювання дозволяє вихователю відійти від стереотипів і дати дитині максимальну свободу в процесі зображувальної діяльності. Оскільки нетрадиційні техніки настільки прості з технічного погляду, що діти можуть легко їх освоїти та насолоджуватися результатами.

В процесі навчання дітей нетрадиційним художнім технікам педагоги вирішують такі завдання:

- розвивати позитивні почуття до творчої діяльності та своїх результатів;
- викликати інтерес до знарядь виробництва, тобто художніх матеріалів;
- розвивати навички та вміння творчо працювати в обмежених рамках.

Для розвитку у дітей творчих здібностей в художньо-продуктивній діяльності, вихователі повинні заохочувати власну творчість дітей, а не закріплювати і шаблонізувати традиційні графічні зображення. Тому дорослі повинні заохочувати дітей до використання різноманітних інструментів, матеріалів і технік, у тому числі нетрадиційних: монотипія;

малювання жорстким напівсухим пензлем, пальцями, ватними паличками, долоньками, пробкою, пінопластом, гумкою та картопляними штампами, зім'ятим папером; плямографія звичайна, з ниткою, з трубочкою; пластилінографія; тиснення, розбризкування; друк по трафарету, друк фольгою, пластиліном тощо.

В процесі роботи з нетрадиційними техніками малювання слід дотримуватися певної послідовності. Такі як: зацікавленість дітей до даного виду діяльності; знайомство дитини з матеріалами для роботи; створення спільних правил користування матеріалами; створення або відтворення певного образу, сюжету.

Було помічено, що під час використання нетрадиційних технік малювання у дошкільників не лише розвиваються творчі здібності, а й сприяють розвитку мови, уяви, пам'яті, наочно-образного мислення, сприйняття, уваги, вміння аналізувати, узагальнювати. У дітей розвиваються сенсорні та розумові здібності, вміння визначати розмір предметів у просторі, м'язи рук, координація рухів, формується охайність, завзятість, посидючість, наполегливість, рішучість і вміння доводити розпочату справу до кінця. Вони вчаться планувати та спільно обговорювати свої ідеї разом, створювати динамічні виразні образи, колективні сюжетні композиції, виявляти активність, ініціативу та самостійність.

Існує багато нетрадиційних технік малювання для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Тому педагогам доводиться робити вибір між ними. Важливо, щоб дошкільники відчували ситуацію успіху і переконувалися в своїх силах, техніках і навичках у процесі роботи з нетрадиційними техніками малювання. Якщо така робота буде структурована, діти будуть більш впевненими не лише на заняттях з образотворчого мистецтва, а й у повсякденному житті.

У процесі малювання за нетрадиційною технікою педагогу дуже важливо підтримувати інтерес дітей до цієї діяльності, а застосування

некласичних варіантів зображення, які розвивають у дітей вміння придумати, передбачати, домислити, перетворити, спонукають розвитку у дитини художньо-творчих здібностей.

Висновки. Нетрадиційні техніки малювання спрямовані на створення того чи іншого результату, продукту, стимулюючи дитячий інтерес, активність, нешаблонність мислення, здатність генерувати нові оригінальні ідеї та втілювати їх у своїх творчих діях. В результаті чого під час використання нетрадиційних технік малювання сприяє розвитку художньо-творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2016. 190с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / М-во освіти та науки України. URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoh_o%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
3. Гагаріна Н. П. Художньо-продуктивна компетенція дошкільників. Діти і картини : навч.-метод. посіб. Кропивницький : КЗ «КОШПО ім. Василя Сухомлинського», 2017. 48 с.
4. Половіна О. Дитина в світі мистецтва. Дошкільне виховання, 2021. №2. С. 3-8.
5. Яценко Т.В. Система роботи з розвитку уяви в обдарованих дошкільників. Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України: збірник наукових праць. К: Ніка - Центр, 2019. Вип. 39. 219с.
6. Яцик Т.О., Степанюк В.В. Словник коротких термінів з педагогіки. Луцький фаховий педагогічний коледж КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2022. 50 с.